

Теми для опрацювання під час карантину:

- 1. Психологічні передумови формування творчої самостійності учнів.**
- 2. Організація занять і методика проведення уроку**
- 3. Робота з учнем над творами педагогічного репертуару.**

Зміст та матеріали до опрацювання тем:

Тема 1. Психологічні передумови формування творчої самостійності учнів

Індивідуальність учня: різновиди темпераменту; інтерес та мотивація до даного виду діяльності; розширення творчих уподобань та інтересів учня; здатність до творчого сприймаття і відтворення світу; рівень та масштаб професійного володіння музично-ігровими навичками, майстерного, інтонаційно-смыслового вимовлення музичного змісту специфічними засобами фортепіано.

Психолого-педагогічні передумови успішного формування творчої самостійності учня: перспективне планування розвитку особистості музиканта-художника; самовиховання; творчий характер праці; методика розвитку здібностей, інтересу та мотивації; працездатність; інтелектуальний розвиток «культура почуттів», роль образотворчого, театрального і літературного мистецтв у вихованні музиканта-художника.

Високий етичний та естетичний рівень творчого спілкування педагога і студента, неупередженість та об'єктивність, наукова обґрунтованість в оцінках явищ музичного й інших видів мистецтв, безкорисливість і доброзичливість в колективі, високий рівень професійних критеріїв творчовиконавської праці - найважливіші психологічні передумови успішного розвитку музиканта-художника в класі з фаху.

Література:

1. Баренбойм Л. Путь к музицированию – Л, 1973.
2. Бейвина С. В классе профессора В. Разумовской. – Л., 1982.
3. Грюнелиус Э. Вальдорфский детский сад. – М., 1992.
4. Кременштейн В. О педагогике Г. Нейгауза. – М., 1984
5. Лагутин А. Основы педагогики музыкальной школы. – М., 1985.
6. Метнер Н. Повседневная работа пианиста и композитора. – М., 1979.
7. Милич Б. Воспитание ученика-пианиста в 1-2 классах ДМШ. – К., 1977.
8. Найнис К. О системе детского музыкального воспитания Пьера ван Хауве // Из истории музыкального воспитания. – М., 1990.

9. Рябов И. Комплексный метод воспитания и обучения музыканта. Уч. Пособие «Воспитание и обучение в ДМШ. Фортепиано, 1 класс». – К., 1978.
10. Теория и методика обучения игре на фортепиано. Ред. А.Каузова и др. – М., 2001.
11. Штайнер Р. Методика обучения и предпосылки воспитания. – М., 1994.

Тема 2. Організація занять і методика проведення уроку

Провідна роль педагога фахового класу у доцільній спрямованості учбово-виховного процесу. Попередній аналіз рівня обдарованості та професійної підготовки учня, як основа перспективного планування формування особистості учня.

Визначення методів, змісту і спрямованості роботи в класі з фаху.

Основні різновиди методів роботи з учнем:

перевірка домашнього завдання; детальна робота над музичним твором з метою максимальної оптимізації у застосуванні комплексу засобів виразності, потрібних для творчого втілення жанрово-стильових особливостей характеру виконуваних творів; тренування в естрадному виконанні вже вивчених творів з метою кристалізації майстерності та артистизму; робота над етюдами та іншим інструктивним матеріалом; читання нот з листа, гра по слуху, транспонування, імпровізація як методи розвитку музичних здібностей студента.

Урок як основна форма навчання в музичній педагогіці. Зміст і проведення уроку. Роль і завдання педагога.

Особливості індивідуальних занять музикою: наявність «оберненого зв'язку» (постійний контакт педагога з учнем); можливість всебічного вивчення кожного учня, урахування його робочого стану (уваги, спрямованості) та своєчасної реакції на зміни, що відбуваються з ним: можливість та необхідність застосування методів, стимулюючих постійну активність учня.

Планування уроку. Допустимість деяких відступів від наміченого плану й імпровізаційних моментів в проведенні уроку.

Підготовка педагога до уроку: обдумування його змісту й основних задач, намітка приблизного плану уроку, програвання й редагування вивчаємої музики.

Перевірка виконаної учнем роботи: прослуховування цілісно творів, гарно ним підготовлених; «вибіркова» перевірка найбільш складних уривків з інших творів; перевірка прийомів роботи, якими користувався учень дома. Прослуховування гри учня в цілому й в усіх деталях. Надзвичайна важливість уміння, прослуховуючи учня, помічати не лише помилки й невдачі, але й його досягнення, навіть самі скромні, вміння відчувати його наміри, навіть ще не повністю здійснені, імітати миттєво поставити «діагноз», виявити центральну в даний момент задачу і

зосереджити на ній зусилля свої й учня - показник майстерності педагога. Небезпека для недосвічених педагогів - розтрачування сил і уваги учня на багаточислені другорядні завдання, перегрузка уроку вказівками і наставляннями, що ведуть до бесплідності уроку.

Правомірність різних типів уроків: а) тематичного (концентрованого) уроку, на якому педагог виявляє на різноманітному матеріалі одне й те ж найважливіше в даний момент завдання і на нього направляє всі зусилля учня; б) уроку, що поєднує декілька різних задач і, відповідно, різних прийомів роботи, як, наприклад: спільний розбір нового матеріалу, прослуховування повністю якого-небудь твору, наполеглива робота до досягнення помітного успіху над яким-небудь особливо важливим і важким для учня уривком, ознайомлення з музикою - гра в чотири руки.

Вимогливість й одночасно доброзичливість тону занять. Неefективність одноманітних, повторних вказівок педагога: звичного тону, «стертих» слів та висловів і т.д. Вміння по-різному проводити уроки з одним й тим же, і тим більше з різними учнями. Дієвість несподіваних, свіжих прийомів.

Захопленість музикою і викладанням - необхідна умова е плодотворності уроку. Спільна творча робота, спрямована педагогом, - найвища форма проведення уроку.

Завершення уроку – усвідомлення учнем його результатів. Короткий запис в щоденнику учня основних завдань і найважливіших вказівок про прийоми роботи. Урок як зразок для самостійної роботи учня. Постійне удосконалення прийомів самостійної роботи – необхідна умова успіхів учня, і більш того – можливість поєднувати навчання в музичній і загальноосвітній школах. Допомога педагога в організації домашніх занять учня, в складанні розкладу його «робочого дня». Контакт в цих цілях з батьками, можливість здійснення ними контролю за виконанням учнем вказівок педагога.

Організація та методика проведення уроку. Зміст уроку, розподіл часу, характер та основні форми проведення уроку. Види уроків. Специфіка проведення відкритого уроку. Організація самостійної роботи учня. Підготовка педагога до занять.

Організація педагогом домашніх занять учня. Чіткість й зрозумілість завдання, його посильність. Систематизація педагогічних вказівок. Самостійність у роботі учня - одна з вирішальних умов успішності занять. Виховання й підтримка художньо-виконавської ініціативи учня. Відмінності у вимогах, що пред'являються до учнів, і в методах роботи з ними в залежності від їх обдарованості, рівня виконавської та загальномузичної подвинутості.

Вимогливість до учня і повага його особистості – необхідні умови для встановлення творчого контакту. Вчитель (наставник) і учень в мистецтві. Особистісно-орієнтована психологія. Види узагальнення в навчанні. 3 типи орієнтировки. Розвиток активного, самостійного і творчого мислення.

Принципи складання індивідуальних планів.

Складання індивідуальних планів з урахуванням вікових особливостей, музичних даних і ступені підготовки учня. Обов'язковість відображення в планах перспективи розвитку учнів. Необхідність забезпечити його планомірний і всебічний художній і технічний розвиток.

Зміст індивідуальних планів: репертуар для вивчення й ознайомлення, характеристики учнів, данні про їх виступи на заліках, екзаменах, учбових і шефських концертах з вказанням оцінки і відгука про виступ.

Вмілий підбір учбового репертуару - важлива умова успішного розвитку учня, формування його естетичного смаку і музичного мислення. Включення в індивідуальний план творів різних стилів й жанрів, а також різного ступеня складності згідно програми спеціального класу фортепіано. Стимулювання інтересу учня до широкого ознайомлення з фортепіанною літературою. Виховання учня на матеріалі світової класики, творів радянських композиторів і кращих творів сучасних прогресивних зарубіжних композиторів.

Накопичення репертуару. Послідовність в складанні індивідуальних планів (по рокам навчання).

Література:

1. Алексеев А. Методика обучения игре на фортепиано. – М., 1978.
2. Баренбойм М. Музыкальная педагогика и исполнительство. – Л., 1974.
3. Баренбойм Л. Путь к музицированию – Л, 1973.
4. Любомудрова Н. Методика обучения игре на фортепиано. – М., 1982.
5. Лагутин А. Основы педагогики музыкальной школы. – М., 1985.
6. Макаров В. Методика обучения игре на фортепиано. – Х, 1997.
7. Милич Б. Воспитание ученика-пианиста в 1-2 классах ДМШ. – К., 1977.
8. Мильштейн Я. Вопросы теории и истории исполнительства. – М., 1983.
9. Рябов И. Комплексный метод воспитания и обучения музыканта. Уч. Пособие «Воспитание и обучение в ДМШ. Фортепиано, 1 класс». – К., 1978.
10. Тимакин Е. Воспитание пианиста. – М., 1984.

Тема 3. Виконавсько-педагогічний аналіз творів педагогічного репертуару

I. Комплексний виконавсько-педагогічний аналіз твору включає в себе наступні види аналізу:

1. Музично-теоретичний аналіз, в який входять : Загальний історичний, стилістичний, жанровий, образно-змістовний аналіз. Композиційна форма, композиторські (стабільні) засоби виразності. А) Тип музичної форми (сонатна, варіаційна і т.п.), будова форми, тип фактури: (кордони масштабно-тематичних і синтаксичних структур, місцеположення кульмінацій, каденцій, кадансів, способи викладення фактури та ін.) Б)

Аналіз мелодичних побудов (тематична й синтаксична організація, прийоми розвитку тематичного матеріалу та ін.) В) Тональний та гармонічний план. Г) Аналіз метро-ритмічної та темпової організації.

2. Аналіз інтонаційно-драматургічної форми та інтерпретаторських (*мобільних*) засобів виразності включає: А) Визначення виду музично-інтонаційної драматургії (хвильовий, конфліктний, медитативний та ін.) Драматургічна роль окремих побудов, «поворотних пунктів розвитку», кульмінацій. Б) Інтонаційний аналіз ладомелодичних побудов (інтонації, мотива, фрази, речення, періода), виявлення логіки їх співставлення та об'єднання (інтонаційні «арки») та ін. В) Інтонаційний аналіз пластів фактури та інтонаційних зв'язків між ними, ліній драматургічного розвитку окремих голосів та ін. Г) Художньо-цілісний темпо-ритм, особливості виконавського «дихання», характер динаміки, агогіки та ін.

II. Виконавський аналіз технічних засобів виразності:

а). Визначення технічних (рухово-моторних) прийомів звуковидобування, вибір конкретних виконавських штрихів, аппликатури, прийомів техніки та ін.

б). Вибір прийомів інтонаційно-виразної техніки (туше, артикуляції, агогіки, динаміки, педалізації, фразировки, художніх прийомів озвучування окремих пластів фактури, знаходження глибини обертоново-фонічної «партитури» звучання та ін.).

в). Аналіз піаністичних труднощів виконавської фактури.

III. Музично-педагогічний аналіз.

Визначення частин (епізодів) твору, художньо-інтонаційно та технічно складних для освоєння конкретним учнем. Прогнозування можливих проблем і помилок, які можуть спіткати учня при розучуванні даного твору. Створення індивідуального плану роботи над даним твором. Розробка індивідуальних творчих вправ (етюдів) для художнього, інтонаційного і технічного освоєння твору.

Література:

1. Алексеев А. Методика обучения игре на фортепиано. – М., 1978.
2. Коган Г. Избранные статьи. – Вып. 3. – М. 1985.
3. Коган Г. Вопросы пианизма. – М., 1968.
4. Корто А. О фортепианном искусстве. – М, 1984.
5. Лагутин А. Основы педагогики музыкальной школы. – М., 1985.
6. Работа над фортепианной техникой. – М., 1971.
7. Рябов И. Фортепиано. Методика навчання та виховання піаніста. – К, 1997.
8. Теория и методика обучения игре на фортепиано. Ред. А.Каузова и др. – М., 2001.
9. Фейгин М. Воспитание и совершенствование музыканта-педагога. – М., 1973.